

	แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13	หน่วยที่ 13
	ชื่อวิชา อาชีวอนามัยและความปลอดภัย รหัส 2001-1004	เวลาเรียนรวม 54 คาบ
	ชื่อหน่วย การวิเคราะห์และปรับปรุงสภาพงานตามหลักการยศาสตร์	สอนครั้งที่ 14/18
ชื่อเรื่อง	จำนวน 3 คาบ	

หัวข้อเรื่อง

- 13.1 ความหมายของการยศาสตร์
- 13.2 ความสำคัญของการยศาสตร์
- 13.3 วิทยาการที่เป็นองค์ประกอบของการยศาสตร์
- 13.4 หลักการของการยศาสตร์
- 13.5 การปรับปรุงท่าทางการทำงานตามหลักการยศาสตร์
- 13.6 เครื่องมือและอุปกรณ์ควบคุม
- 13.7 ขนาดร่างกายของคนงาน

สาระสำคัญ/แนวคิดสำคัญ

การวิเคราะห์งานที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดการเมื่อยล้า เจ็บป่วย หรือไม่สบายจากการใช้อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักร ตลอดจนท่าทางการทำงานที่ไม่ถูกต้องตามหลักการยศาสตร์ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง จะช่วยลดปัญหาการเจ็บป่วยจากสาเหตุดังกล่าวของพนักงาน ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อผลผลิตขององค์กร

สมรรถนะย่อย

วางแผนปรับปรุงสภาพการทำงานตามหลักการยศาสตร์

จุดประสงค์การปฏิบัติ

ด้านความรู้และทักษะ

1. บอกความหมายการยศาสตร์
2. อธิบายความสำคัญของการยศาสตร์
3. อธิบายวิทยาการที่เป็นองค์ประกอบของการยศาสตร์
4. อธิบายหลักการของการยศาสตร์
5. อธิบายการปรับปรุงท่าทางการทำงานตามหลักการยศาสตร์

ด้านคุณธรรม จริยธรรม/บูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แสดงออกด้านการตรงต่อเวลา ความสนใจใฝ่รู้ ความซื่อสัตย์ สุจริต ความมีน้ำใจ, แบ่งปัน

เนื้อหาสาระ

13.1 ความหมายของการยศาสตร์

ราชบัณฑิตยสถานได้บัญญัติศัพท์ของคำ Ergonomics ไว้คือ การยศาสตร์โดยอธิบายว่า การยเป็นคำในภาษาสันสกฤต หมายถึง งาน (Work) และศาสตร์เป็นวิทยาการ (Science) รวมความเป็น Work Science

การยศาสตร์ หมายถึง วิทยาการเกี่ยวกับงานหรือการทำงาน

สมาคมการจัดการแห่งประเทศไทย บัญญัติศัพท์ Ergonomics ไว้ว่า “สมรรถยศาสตร์ ซึ่งหมายถึง วิทยาการเกี่ยวกับความสามารถของมนุษย์ที่จะทำงานในลักษณะต่าง ๆ (Human Performance Engineering)”

13.2 ความสำคัญของการยศาสตร์

13.2.1 ผลดีที่เกิดขึ้นเมื่อได้มีการออกแบบงานให้เหมาะสมกับคน

13.2.2 ประโยชน์ของวิทยาการจิตสภาพงาน

13.3 วิทยาการที่เป็นองค์ประกอบของการยศาสตร์

13.3.2 การวัดขนาดมนุษย์ (Anthropometry)

13.3.3 จิตวิทยา (Psychology)

13.3.4 สุขศาสตร์อุตสาหกรรม (Industrial Hygiene)

ฯลฯ

13.4 หลักการของการยศาสตร์

การยศาสตร์จะเกี่ยวข้องกับคนและเครื่องจักรในเรื่องท่าทางการทำงานและขนาดร่างกายของคนงาน

13.5 การปรับปรุงท่าทางการทำงานตามหลักการยศาสตร์

1) ศีรษะควรอยู่ในลักษณะสมดุลคือ อยู่กึ่งกลางบนไหล่ทั้งสองข้างและสายตามองในระดับความสูงของโต๊ะงาน

2) ไหล่ทั้งสองข้างควรอยู่ในลักษณะธรรมชาติ (ท่าพัก)

3) ลำตัวควรอยู่ในแนวตั้งหรือเอียงไปข้างหลังเล็กน้อยโดยมีที่รองรับหลังอย่างเหมาะสมในระดับเอว

ฯลฯ

13.6 เครื่องมือและอุปกรณ์ควบคุม

13.7 ขนาดร่างกายของคนงาน

กิจกรรมการเรียนรู้ (สัปดาห์ที่ 13/18)

1. ครูทบทวนเนื้อหาโดยสรุปของหน่วยที่ 12
2. ครูให้นักเรียนทดสอบก่อนเรียน
3. ครูนำเข้าสู่บทเรียนในหน่วยที่ 13 และดำเนินการสอนตามเนื้อหาสาระ
4. นักเรียนช่วยกันสรุปเรื่องที่เรียน โดยใช้ผังความคิดบนกระดานหน้าห้องเรียน แล้วจดบันทึก
5. ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดเป็นกลุ่มย่อยและนำเสนอหน้าชั้นเรียน
6. ครูให้นักเรียนทดสอบหลังเรียน
7. ครูและนักเรียนร่วมกันเฉลยแบบฝึกหัด แบบทดสอบและสรุปผล

การวัดผลและประเมินผล

การวัดผล (ใช้เครื่องมือ)	การประเมินผล (นำผลเทียบกับเกณฑ์และแปลความหมาย)
1. แบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) หน่วยที่ 13	(ไว้เปรียบเทียบกับคะแนนสอบหลังเรียน)
2. แบบสังเกตการทำงานกลุ่มและนำเสนอผลงานกลุ่ม	เกณฑ์ผ่าน 50%
3. แบบฝึกหัดหน่วยที่ 13	เกณฑ์ผ่าน 50%
4. แบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) หน่วยที่ 13	เกณฑ์ผ่าน 50%
5. แบบประเมินคุณธรรม จริยธรรม ตามสภาพจริง	เกณฑ์ผ่าน 50%

งานที่มอบหมาย

งานที่มอบหมายนอกเวลาเรียน ไม่มี

ผลงาน/ชิ้นงาน/ความสำเร็จของผู้เรียน

ผลการนำเสนองานกลุ่ม คะแนนจากแบบฝึกหัด คะแนนแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test)

เอกสารอ้างอิง

หนังสือเรียนวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย รหัสวิชา 2001-1004

บันทึกหลังการสอน

1. ผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้

.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. ผลการเรียนรู้ของนักเรียน/ผลการสอนของครู/ปัญหาที่พบ

.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. แนวทางการแก้ปัญหา

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....
(.....)

ตัวแทนนักเรียน

ลงชื่อ.....
(.....)

ครูผู้สอน